

- Geniş bir konu, bütün bir kursu kapsayabilir
1. İki örnek

a. Kuna toplumunda “sürüklenme” denen bir evlenme töreni (ritüeli)

i.. Gelin ve güvey birbirini seçmiyor, aileleri evliliği gizlice düzenliyor. Güveyin arkadaşları geleneksel olarak, güveyi yakalayıp yol boyunca sürükler. (Güvey önceden uyarıldığı için şimdilerde sert bir direnme göstermez) Güvey’in arkadaşları “güvey geliyor ! güvey” diye naralar atarak gelinin evine getirirler ve bir hamakın içine fırlatırlar, gelini de güveyin üzerine. Ve hamak ileri geri sallamaya başlarlar. Genellikle güvey boşalınca (tükenince) onu geri çekerler. Hamak işini bir kaç kez tekrarladıktan sonra yanan bir branda bezini gelin ile güveyin içinde bulunduğu hamakın altına fırlatırlar. Törenin ilk günü böylece sona erer.

Ertesi gün güvey ile kayınpederi bir tekne ile ormana gider; bir kaç parça kütük keser; köye getirmek üzere kanoya yüklerler. Köye vardıklarında güvey evine gider kızın babası kütükleri eve taşır. Ardından gelinkız damadın evine gider, elinden tutarak onu kendi evine getirir ve onlar evlenmiş sayılır. Damat evlenmek istemiyorsa, 6 ay için başka bir köye kaçabilir.

Halkın çoğu bu düğün törenini çok eğlenceli bulur fakat törende verilen ciddi mesajlar vardır:

1. Haneler (aileler) yaşlı bir çiftle kızları ve kızlarının kocalarından oluşmaktadır. Çalışma düzeni kayınpederin damatların emeğini kullanmasına dayanmaktadır.
2. Fakat, teknedeki odunların boşaltılması işini kayınpadere bırakıp ayrılması, damadın bir köle olmadığını, kayınpederle bir tür ortaklık kurduğunu simgeler.

b. Prof. Howe’un kendi ailesinden verdiği ikinci örnek: “Süpürge Atlama”

i. Kilise nikahından önceki gece yapılan gelin yemeğinde, çiftlerin üstünden atlayacağı saplı bir süpürge bulunur. Fakat yeni çifte, kendi düğünlerinde bu ritüelden geçmiş olan bütün çiftlerden sonra sıra gelir.

Prof. Howe’un büyük annesinin başlattığı bir gelenekmiş Saplı süpürge, bölgedeki bütün düğünlere gönderilir. Süpürge den atlayan çiftler süpürge sapına adlarının baş harflerini taşıyan bir kurdele bağlar. Kurdeleler çoğaldığı için sapa bir ek yapılmıştır. En eski kurdeleler plastik bir torbaya konur. Törenlere katılan çiftler

kurdeleleri ineleyerek daha önce evlenen çiftleri tanırlar. Bu törende de sembolik mesajlar vardır:

1. Evlenen çift, kendi başlarına bir aile kurmuyor; bir dizi çiftten oluşan geniş bir aileye (topluluğa) katılmaktadır.
  2. Onlar en son katılan çifttir.
  3. Boşanmak, yalnız eşinden değil topluluktan ayrılmaktır.
  4. Öteki aileleri atlamaya zorlayan bir uyum gücü vardır.
- c. Evlenme törenleri buna benzer önemli mesajlar verir.

2. Ritüel nedir?

- a. Tanımlamak, sınırlarını belirlemek zordur.
  - i. Tanımlamanın iki ana yolu vardır:
    1. Dine/inanca bağlı bir tür eylem
      - a. Fakat, çok ilgi çeken bazı ritüellerin tanrılar ve ruhlarla ilgisi yoktur.
    2. Ritüel tekrarlanan bir tören (süreç) dir.
      - a. Japonya'daki bir mabedin yenilenmesi filminde, belden eğilerek verilen selamın çok kereler tekrarlanması gibi.
      - b. Fakat her ritüelde tekrar olmayabilir.
  - ii. Ancak, çok stilize edilen, dramatik ve günlük hayattan farklı olduğu söylenebilir
  - iii. Daima istisnaları (özgün biçimleri) bulunabilir.
    1. Nüer'lerde pek çok ritüel o kadar doğal ve sıradan görünür ki eğer dikkat edilmezse ritüel oldukları bile fark edilemez.
  - iv. Ritüel, günlük hayattaki davranışlardan farklı, özel mesajlar veren eylemdir.
- b. Ritüellerle konuşur, kendimize değer ve geleneklerimizi hatırlatınız
- c. Fakat hayvanların da ritüelleri vardır.
  - i. Babun'ların, güç ilişkilerini belirleyen ritüelleri vardır.
    1. Başbabun, yemekte kendinden sonraki babunun arkasından yürür, cinsel ilişki taklidi yapar.
  - ii. Kuşlarda ve memelilerde sosyal ilişkileri düzenleyen standart ritüeller

görülür.

3.Ritüellerin işi işlevi nedir?

a. Durkheim'a göre ritüeller **toplumsal gruplarda uyum ve dayanışma sağlar.**

i. Bunu her yerde gödebiliriz.

ii. Grubun, gücünü, sınırlarını ve birliğini vurgular.

1. Kızların adet görmeye başlamasıyla ilgili Kuna ritüeli:

a. Genç kız küçük bir tentenin altında oturur, toplumdaki erkekler kızı ziyaret ederler, getirdikleri büyük yapraklarla kızın çevresinde bir çit örerler.

b. Ritüel kızla ilgili görünse de, aslında erkekler bir araya gelerek topluma koruyucu güçlerini sergiler.

iii. Van Gennep, Flaman - Fransız asıllı, folklorcu bir antropolog

1. Durkheim ve Mauss'un grubuna kabul edilmemişti ama Geçiş "*The Rites of Passage*" (Aşama Törenleri) adlı bir kitap yazdı.

a. Romalıların kapılardan ve kemeraltından geçişle ilgili ritüellerini inceledi.

b. Bu geçişleri, bir dünyadan başka bir dünyaya, bir mekandan diğerine ve bir ülkeren ötekine geçiş olarak yorumladı.

iv. Bu yorum aşikar gibi görünür.

v. Herhangi bir topluluğa bakalım ritüelleriyle hayatın bir bölümünden (aşamasından) ötekine nasıl geçiyorlar.

vi. Van Gennep ritüellerin icracı (eyleme yönelik) olduğunu

gösterdi

1. Ritüel, kişilerin söylediğini yapar:

a. "Şimdi sizi karı koca ilan ediyorum."

b. "Okulu bitirdiniz."

c. "Artık bir erkek oldunuz," vb gibi.

vii. Evrensel bir geleneğimiz vardır: bir şeyi söylemek onu fiilen yapmaktır.

b. Ancak bazı geçiş törenleri, icradan çok ikna edici olabilir- **kişileri bir şey yapmaktan çok, inanmaya, hissetmeye, tavır almaya yönlendirir.**

i. Erwing Goffman, manastırlar, silahlı kuvvetler, hapisane ve akıl hastaneleri gibi *kapalı* kurumlar üzerinde bir kitap yazdı.

1. Bu kurumların hepsinde, ritüel olduğun fark edilmeyen tekris (başlama) ritüelleri vardır.

2. Orduya katılanların saçını traş ederler, sağlık muayenesinden geçirilmeden önce soyunmuş durumda saatlerce bekletirler.

3. Hapse girenlerin yüz resimleri çekilir ve numara verilir.

4 Bir manastra girenlere yeni isimler verilir.

ii. Bunlar, "ilkel" toplumlardaki ritüellere çarpıcı benzerlikler gösterir

c. Disiplin için gerekli ve önemli olduğu anlaşılan **kritik değerleri pekiştirmesi**, ritüelin başka bir işlevidir.

i. Bilinen örneği askerliktir

1. Onların ocağa katılması değil *teslim* olması gerekir .

(TSK'nın askere celp belgelerinde birliğe *teslim tarihi* vardır.-Çn.)

2. Bazen başkasına zarar verecek biçimde tasarlanırlar.

ii. Naziler de ritüellerden yaygın olarak yararlanmıştı.

5. Ritüeller, toplumdaki pek çok çelişkili ve karşı akımlarla başetmek üzere yapılır.

a. Tazılar çok kişinin toprağında koştugu için , tiki avı türlü sorunlarla karşılaşır. Atlı avcılar da, tazıların peşinden köylülerin bahçe çitlerini aşarlar.

i. Av, üst sınıfların yerel toprak sahipleri üzerinde ortak güç gösterisidir.

ii. Çit üzerinden atla atlamanın yarattığı denetim sorunları yaşanır

iii. Sürek avları, köylü toprağını kiralayan çiftçileri ve tazı yetiştiren aileleri rahatsız eder. Olaylar, yerli halkı ve ava karşı çıkan ortta sınıfları tilki avna karşı birleştirme amacıyla kullanıldı.

c. Toplumdaki tabakalaşmayı ve aynı zamanda uyum sağlama yolunu gösterdi.

6. Ritüellerle ilgili temel sorun: neyin ritüel, neyin ritüel olmadığından emin değiliz

Konumuz nedir? Bazıları öteki olaylardan açıkça farklıdır bazıları ise çok az farklıdır.

a. Bomba yapımcıları için geçiş töreni nükleer bir denemeye tanık olmaktır Bomba yapımcıları için bu yeni bir sorundur.

i. Nükleer Test, yapımcılarına bombanın güvenli olduğunu ve herşeyin kontrol altında bulunduğunu gösterir.

b. Ritüeli tanımlama probleminin çözümü: ritüeli tanımlamaya çalışmamaktır

c. Bazı kesin olaylar dışında emin olamazsınız. Bazen ritüel dersiniz; yapanlar, işin içindekiler farkında bile olmayabilir. Ölçütler / Sorular

i. Olay neyi dramatize ediyor?

ii. Nasıl bir mesaj veriyor?

iii. Sınırları nasıl belirliyor?

iv. Kimleri içeride, kimleri dışarıda tutuyor?

d. Olayları , bu soruların yanıtlarını göz önünde tutarak inceleyebiliriz.

e. Klasik örnek: Clifford Geertz'in Bali'deki araştırma makalesidir.

i. Geertz ve eşi Bali kültürüne bir türlü kabul görememiştir.

ii. Yasaklı bir horoz güreşi sırasında polis baskını yaşarlar.

iii. Araştırmacı, güreşi seyreden halkla birlikte kaçıp bir eve saklanır.

iv. Bu olaydan sonra topluluğa kabul edilirler.

v. Geertz, horoz greŖiyle ilgilendi ve inceledi: GreŖ neyi simgeliyordu?

1. Bali'de, horoz greŖiyle erkek olmak arasındaki iliŖki neydi?

2. Kimsenin kimseyle dalaŖmadığı, sakin bir Bali toplumu.

3. Horoz greŖinde ise her trl bahis oynanır. KiŖiler kendilerini greŖen horozlarla zdeŖtirir ve birbirlerine rakip olurlar.

vi. YaŖanan olay hem ritel hem değildir ama araŖtırmacıyı topluluğa kabul ettirmiŖtir.